

סנדק ע"ש, ואך מהיות טוב, ראוי להודיע לאב, שמן הדין, יכול בנו לבטל דבריו, ואז גם הוא יתרצה, בראותו שדבריו אין כם מועיל.

נט. עוד שאלת, על ראובן שיש לו בחצרו גפן פוריה, מוענת פירות בכל שנה, והן עתה רצה לחדש את חצרו, ומוכרה במעשיו לנדון גרזן על גפנו להשחיתה, אם מותר לעשות כן, או לא.

תשובה. מקור דבר זה נפתח במס' קמא דף צ"א ע"ב, והעולה משם הוא, שאם יש שבה בעקירתו, יותר מפירותיו שרי, שלא אסרה תורה אלא דרך השחתה, ע"ש, וכ"כ הרמב"ם בפ"ו מהלכות מלכים הלכה ח', מ' ע"ש, והמור בחו"מ סי' שפ"ב זכר דין זה רק ברמז ע"ש, ובש"ע לא נזכר דין זה כלל, וכבר כמה עליהם, עיי' בהגהות הש"ס שם למחר"כ רנשבורג ז"ל, ובמ"ז יור"ד, סי' קמ"ז סק"ו ע"ש, ובחדושי הגרשוני שם.

והט"ז שם הביא עוד משם הרא"ש ז"ל, דהוה"ד בצריך למקומו, מותר לקוצצו, ע"ש, וכן הורה הט"ז הלכה למעשה, ע"ש, וכן ראיתי במ' לקומים כת"י, איני יודע למי מקדושים, שהתיר ג"כ בצריך למקומו.

ואך ראיתי במ' חיים ביד חיו"ד סי' כ"ד שהביא משם חו"י דדוקא לצורך מקומו לבנין בית דירה הוא שמותר, אבל להרחיב המקום לצורך טיול, לנוי, ולהאיר, לא יקון, וסו"ד העלה שיעקור אותו ע"י גוי עם שרשיו וישתלנו במקום אחר, ואם הוא מסופק אם יחיה ויתן פירות במקום אחר, אין להכניס עצמו בספק סכנה, ע"ש, ועיי' עוד בעיקרי הד"ט שבסוף הש"ע הגדול סי' י"ד סעי' ח' מה שהאריך בזה משם כמה פוסקים ז"ל, ע"ש.

סוף דבר, אם אי אפשר לו לבנות בלי שיעקור הגפן, עוקרה ע"י גוי עם שרשיה, ונוטעה במקום אחר, אם חיתה חיתה, ואם מתה מתה, כי הוא בהיתר נחית לעקור, ואם יוכל לבנות בלי שיגע בה, טוב להניחה במקומה, ואף אם יגיע לו ממנה איזה צער קל יסבול אותו, ואל יכניס עצמו בספק סכנה.

ס. עוד שאלת, על אשה שנדרה בחלומה שלא תאכל בשר, אם צריכה התרה או לא.

תשובה. זה ימים, ראיתי במ' שו"ת ישן, לא ידעתי למי מקדוש"י רק חותם, יוסף שמואל, ושם בחיו"ד סי' י"ג נשאל כנדון זה ממש, והשיב להתיר, מכח ס"ס, שמא הדם בא מהאשה שמא מעלמא, ואת"ל מהאשה, שמא אינו מן המקור, ושרי, כי האשה בימי עכור מסולקת היא מן הדמים, והוי מיעומא דלא שכיח, ע"ש, ואך לא התיר למעשה, רק להלכה דוקא, וכן ראיתי במ' ליקומים כת"י ישן, שנשתפק בזה, ופסק להחמיר להצריך אותה ז' נקיים. ועיי' סי' קפ"ז ס"ה בהגה.

נז. עוד שאלת, אם מותר למשוך קרון בסוס ופרד, וכן אם מותר לרכוב בעגלה של גוי, שמושכין אותה בכלאים.

1234567

תשובה. דבר פשוט הוא דסוס ופרד כלאים הם, ואסור למשוך את הקרון בשניהם, כמ"ש ביו"ד סי' רצ"ז סעי' ו', ע"ש, וכן אסור לרכוב בעגלה של גוי, שמושכין אותה כלאים, שאף שהישראל אינו מנהיג, מ"מ ישיבתו גורמת להם שימשכו העגלה, כמ"ש שם סעי' י"ב ע"ש, ואף אם היו גויים רוכבים בעגלה שבלאו ידידה היתה העגלה נמשכת, אפי"ה אסור, כמ"ש בברכ"י סי' רצ"ז ס"ק כ"א, משם הגאון בעל חוות יאיר, ע"ש, וס' חו"י אינו מצוי אצלי, כדי לעמוד על מעמו של דבר.

נח. עוד שאלת, איש אחד כבד אותו חברו להיות סנדק, וקבל על עצמו, ואביו מעכב על ידו שלא להיות סנדק, במענות של הבל, אם חייב לקיים דברי אביו, או לאו.

תשובה. לכאורה היה נ"ל לפשוט בעיין מהא דכתב מרן ביו"ד סי' ר"מ סעי' ט"ו, אמר לו אביו לעבור על דברי תורה, בין מצות עשה, בין מצות לא תעשה, אפי' מצוה של דבריהם, לא ישמע לו ע"ש, משמע דוקא מצוה, ואפי' של דבריהם, אבל דבר שאינו אלא חבוב מצוה, כגון מצות סנדק וכיוצא, אימא שיקיים דברי אביו ויבטל מלהיות סנדק, ושוב אחר החפוש מצאתי הדבר מפרש במ' שו"ת כנסת יחזקאל, תשו' ל"ה, שנשאל כנדון זה, והעלה דמצות סנדק, היא בכלל מצות דדבריהם, והיא עדיפא מן המוחל, וחייב לבטל דברי אביו ולהיות

תשובה. דבר זה שנוי במחלוקת כמ"ש מרן ביו"ד סי' ר"י ס"ב וז"ל, הנודר בחלום אינו כלום, ואינו צריך שאלה, וי"א שיתירו לו יו"ד ידיעי למקרי, ויש לחוש לדבריהם, עכ"ל, וכתב מורם, ויתירו לו בחרמה, כאלו נדר בהקין, ועוד כתב שאם לית ליה בקלות עשרה ידיעי למקרי, יתירו בשלשה כשאר נדר, ע"ש, ודין אשה שזה לאיש, ואין הבעל מפיר לה, כמ"ש הש"ך שם ע"ש.

ואך חס"ז כתב משם מהר"ל מפראג וז"ל שחורה למעשה כהרא"ש וז"ל שאין צריך שום התרה כלל, ע"ש, ואף דהכי מסתברא, כמ"ש בביאור הגר"א וז"ל שם סק"ד, דאף הנודר בחקין בעינן פיו ולבו שוין, וכ"ש כאן, שאין לו פה ולא לב, ע"ש, מ"מ מאחר שכתב מרן על סברה אחרונה, ויש לחוש לדבריהם אין להקל בזה, ומעשה היה והתרנו לה בשלשה, מפני שהיה קשה לקבוצ' יו"ד, וכדעת מורם וז"ל.

[אחרי מופלג ראיתי בס' בית יהודה בחיו"ד סי' ח' שנשאל שאלה כנד"ד, באשה שנדרה בחלום שלא לאכול ביצים שיביא לה בעלה, והעלה דבעינן יו"ד, ועוד כתב שאין הבעל מצמרף ליו"ד, ע"ש.]

סא. עוד שאלת על אשה שמבלה בינה לבין עצמה, בלי עמידת אשה אחרת על גבה בשעת טבילה, אם עלתה לה טבילה או לא.

תשובה. אם האשה הזאת מגולח שער ראשה כשל איש, כאשר נתפשט המנהג הרע הזה כזה"ז אצל הבתולות והנשואות שלמדו מנשי הצרפתים, עלתה לה טבילה, דמעמא מאי הצריכו רז"ל עמידת אשה ע"ג נשים הטובלות, כדי שתראה שלא ישאר משער ראשן צף על פני המים, כמ"ש מרן ביו"ד סי' קצ"ח סעי' מ', ע"ש, וא"כ הני נשי, הואיל וליתנהו בשער, ליתנהו נמי בעומדות על גבן, ונמצאת תקנתן קלקלתן, כמ"ש בסנהדרין כ"ב ע"א, ודוקא בדיעבד, אבל לכתחלה, בעיין עמידה על גבן, וכן אם שיערה ארוך, לא עלתה לה טבילה, כמ"ש הפ"ת שם ס"ק כ"ב בשם רבע"ק איגר וז"ל ע"ש, ובפ"ת לאהע"ז סי' קמ"ו ס"ק י"ד, הביא עוד משמו, שנקראת עוברת על דת, ע"ש.

ואך בס' עצי לבונה הנדפס סביב הש"ע הגדול ביו"ד שם כתב, דדוקא באשה הנבהלת מהמים, אבל אשה זריזה ואינה נבהלת מהמים, ותפשה שיערה בידה עד שהמים עולין הימכ על האשה, ואז פתחה ידיה הוי שפיר טבילה, ובשעת הדחק שאין לה מי שתעמוד על גבה, יכולה לסמוך על זה, ע"ש, וזה הנר' לע"ד להשיב לכבודו על שאלותיו, ואף שיש הרבה מה להאריך ולסלסל ולפלפל בכל ענין וענין, מרדות הזמן עצרו בעדי, וקפצו את ידי, וה' יניח לנו מסביב, אמן.

אני היר"ם ס"ט

סב. יריעה בת ב' דפים בס"ת. ידידי החכם הותיק, מור"ק טהור, כהר"ר משה הלוי ישצ"ו, שלום, שלום.

שאלת ידידי במכתבך על ס"ת ישן, שנמצאת בו יריעה בת ב' דפין, וקם עליו ערעור מצומ"ר אחד לפסלו, מטעם דבעינן רק יריעות כנות ג', ולא פחות.

תשובה. הא דבעינן ג' דפין ביריעה, דוקא לכתחלה, אבל בדיעבד שרי אף בשתים, כמ"ש הבאה"ט ביו"ד סי' ער"ב סק"ד, משם הסמ"ג ורמב"ם ע"ש, ובפ"ת שם סק"ה כתב משם תפארת למה, דבדיעבד כשר אף דף אחת ביריעה, וכן הורה הלכה למעשה, והביא עוד חבל גביאים דסברי כן ע"ש, והמעם דמ"ש רז"ל, אין עושין יריעה פחות מג', הוא רק משום נוי, כמ"ש רבי' הפור שם, ע"ש, ובשביל נוי אין גונזים אפי' דף אחד, ופשוט.

סג. למוד בספרים הנדפסים ע"י גויים לרבי יוסף חדאד הי"ו, לתונים יע"א.

שאל כבודו במכתבו הכהיר, על התנ"ך הנדפס ע"י הנוצרים הפרוסיסמאנים, ויש ע"י קאמוליס, וכן ספרים הנדפסים בבית הדפוס של ישראל ע"י פועלים נוצרים וישמעאלים, אם מותר לקרות בספרים הללו או לא, כי הם נמכרים בזול גדול, וכל בעלי בתים קונים מהם, ללמד בהם את בניהם בכל בתי הספר, וקם ערער על זה, יש אוסרים לגמרי, ויש מתירים לגמרי, ויש מסתפקים בדבר, אבל כלם בלי שום ראיה, רק כעקימת שפתים, עם תנועת ידים, ובכן הפציר בי מעלתו לחוות דעתי בזה.